

22 Aprilie 2011, nr. 462

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectul Legii pentru modificarea unor acte legislative (Legea taxei de stat, Codul civil, Codul de procedură penală, Codul de executare)

(înregistrat în Parlament cu numărul 774 din 24 Martie 2011)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a coruptibilității proiectului Legii pentru modificarea unor acte legislative (Legea taxei de stat, Codul civil, Codul de procedură penală, Codul de executare)

Evaluarea generală

- 1. Autor al inițiativei legislative** este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.
- 2. Categoria actului legislativ** propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.
- 3. Scopul promovării proiectului.** Potrivit notei informative, proiectul de lege oferă un remediu intern pentru apărarea dreptului la un proces echitabil (art.6 al Convenției), menit să ridice standardele în acest domeniu, raliindu-le la nivelul celor europene, să servească drept instrument în efectuarea unei justiții prompte și efective de către instanțele judecătorești naționale și, de asemenea, ar putea constitui o premisă pentru realizarea obiectivului diminuării numărului de cereri ale cetățenilor depuse împotriva Moldovei la CEDO, grație beneficiii de un remediu efectiv la nivel național. La fel, proiectul prevede ordinea de realizare a dreptului oricărei persoane fizice sau juridice la obținerea unei compensații pentru încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil sau la executarea hotărârii în termen rezonabil.

Fundamentarea proiectului

4. Nota informativă a proiectului de act legislativ supus expertizei nu este plasată pe site-ul Parlamentului.

Considerăm că în acest fel Parlamentul nu respectă principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă.

Ținând cont de faptul că nota informativă este plasată pe pagina web a Ministerului Justiției, considerăm că indirect a fost respectat principiul transparenței procesului legislativ.

5. Respectarea termenului de cooperare cu societatea civilă Termenul de cooperare cu societatea civilă a fost respectat, proiectul nefiind încă supus dezbaterilor în plenul Parlamentului.

6. Suficiența argumentării. Nota informativă conține un șir de argumente în sprijinul ideilor ce stau la

baza proiectului. Totodată, argumentarea necesității promovării modificărilor propuse se bazează doar pe art.6.1 al CEDO. Nota informativă nu conține o analiză amplă a dosarelor instrumentate de CEDO în care R Moldova a fost condamnată pentru violarea art.6.1 al Convenției. La fel, lipsește analiza statistică căt privește termenele de examinare a dosarelor de către instanțele naționale sau termenele de executare a hotărârilor judecătorești în Republica Moldova.

7. Compatibilitatea cu legislația comunitară și alte standarde internaționale. Potrivit lit. c) a articolului 20 al Legii 780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să includă referințe la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză.

Nota informativă și proiectul legii nu conțin referințe la acquis-ul comunitar și standarde internaționale relevante domeniului respectiv.

8. Fundamentarea economico-financiară. Potrivit lit. d) a art.20 din Legea 780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină informații privind „fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”. Potrivit art.47 alin.(6) din Regulamentul Parlamentului, în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

Nota informativă nu conține referințe la o eventuală evaluare financiară a costurilor proiectului.

9. Analiza impactului de reglementare a proiectului. Proiectul nu a fost supus analizei impactului de reglementare, deși aceasta ar fi fost necesară, ținând cont de faptul că unele prevederi ale proiectului ar putea avea impact asupra mediului de afaceri.

Evaluarea de fond a coruptibilității

10. Stabilirea și promovarea unor interese/beneficii. Din textul proiectului nu rezultă stabilirea și promovarea expresă a unor interese/beneficii de grup sau individuale, necorelate/contrare interesului public general.

11. Prejudicii aduse prin aplicarea actului. Din textul proiectului și aplicarea ulterioară a acestuia nu rezultă expres prejudicierea intereselor (drepturilor, libertăților) anumitor categorii de persoane sau prejudicierea interesului public.

12. Compatibilitatea proiectului cu prevederile legislației naționale. Prevederile proiectului nu sînt concurente cu alte prevederi ale legislației.

13. Formularea lingvistică a prevederilor proiectului. Formulările conținute în proiect nu sînt suficient de clare și concise.

14. Reglementarea activității autorităților publice. Proiectul nu stabilește atribuții ale autorităților publice, nici proceduri administrative noi sau alte chestiuni vizînd activitatea acestora.

15. Analiza detaliată a prevederilor potențial coruptibile.

	Articol	Text	Obiecția	Elemente de coruptibilitate și alte riscuri	Recomandarea
1	III	"(5) În situația în care la judecarea unei cauze concrete ... "(6)...respinge cererea respectivă..."	Din conținutul articolului rezultă că existe și cauze neconcrete. Din conținutul alin. (5) putem face concluzia că cererea adresată instanței ar putea fi numită "cerere de accelerare a procedurii de judecare"	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă excluderea cuvîntului "concrete". Aceiași este recomandarea pentru modificările propuse la art. 259 alin.2 Se recomandă de a

					substitui cuvântul "respectivă" cu sintagma "de accelerare a judecării procesului"
2	IV p.1	1. litera e) se completează cu cuvintele "în termen rezonabil și compensarea prejudiciului cauzat în urma încălcării acestuia"	Din punct de vedere lingvistic nu este corectă expresia "termen încălcat"	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	se recomandă înlocuirea cuvântului "încălcării" cu cuvântul "nerespectării". Aeiași recomandare și pentru Art. IV p.1 lit. (f), Art. IV p.3 lit (p) și (r)

Concluzii

Atât codul de procedură civilă cât și codul de procedură penală trebuie să conțină norme care ar interpreteze noțiunea "termeni rezonabili", cu specificarea criteriilor de stabilire a acestora, cum ar fi: complexitatea cauzei, comportamentul părților și cel al autorităților competente.

În materie civilă, trebuie să se țină cont că termenul rezonabil în cadrul unei proceduri civile (de exemplu - procedura contenciosului administrativ) în majoritatea cazurilor cuprinde și proceduri administrative preliminare, cum ar fi necesitatea respectării procedurii prealabile (art.14 al legii Contenciosului administrativ). La fel trebuie să se țină cont că procedura civilă se extinde și asupra executării hotărârilor judecătorești. În R Moldova deseori termenul rezonabil nu este respectat pe motiv că expertizele dispuse în cadrul unui proces durează extrem de mult. Astfel, trebuie să se țină cont că expertul își desfășoară activitatea sub controlul instanței de judecată.

În materie penală urmează de specificat că necesitatea judecării cauzei într-un termen rezonabil se referă atât la faza de judecată cât și la faza de urmările penală.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției